

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Гуманітарно-педагогічний факультет
Інна САВИЦЬКА
«_____» 20__ р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 18 від "07" 05 2024 р.
Завідувач кафедри педагогіки, д.п.н., професор
Руслан СОПІВНИК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП
доцент кафедри педагогіки к.п.н.
Лідія ЧЕРЕДНИК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОСОМАТИКА»**

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма: Педагогіка вищої школи
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Факультет: гуманітарно – педагогічний факультет

Розробники: професор кафедри педагогіки доктор педагогічних наук, професор
Мірошніченко В.І.

Київ – 2024 р.

**Опис навчальної дисципліни
«Психосоматика»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	« <i>Магістр</i> »	
Спеціальність	011 « <i>Освітні, педагогічні науки</i> »,	
Освітньо-професійна програма	Педагогіка вищої школи	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	90 год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	4 год.	

Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення здобувачів освіти із сучасними теоретичними та прикладними знаннями про психосоматику як

Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

науку; із психологічними особливостями людини, що страждає на хронічні соматичні захворювання; формування вмій і навичок у сфері збереження психосоматичного здоров'я; розвиток здібностей адекватного пізнання себе та інших людей, розвиток психологічної допомоги соматично хворій людині; формування навичок діагностики та самодіагностики, профілактичної та психологічної допомоги.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення основних психологічних чинників ризику та антиризиків соматичних та психосоматичних захворювань;
- вивчення порушень когнітивних функцій, особистості та соціального функціонування хворих на соматичні захворювання;
- вивчення психологічних факторів формування здорового стилю життя населення;
- освоєння основних психодіагностичних методик, що застосовуються в клініці соматично хворих;
- вивчення основних принципів, підходів і методів психологічної допомоги соматично хворій людині.

Набуття компетентностей:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Здатність до створення толерантного освітнього середовища, до лідерства та управління освітнім процесом; до реалізації здоров'язберігаючого підходу в організації освітнього процесу.

Здатність до рефлексії в процесі розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання (ПРН):

Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію

Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

Знаходити форми і засоби створення здоров'язбережувального освітнього середовища; аналізувати вплив соціокультурних чинників на трансформаційні процеси у системі освіти та її глобалізацію.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль I. Предмет та основні теоретичні положення психосоматики									
Тема 1. Вступ у психосоматику	1	16	2	2	12				
Тема 2. Стрес як чинник розвитку соматичних захворювань	3	16	2	2	12				
Тема 3. Діагностика у психосоматиці	5	16	2	2	12				
Тема 4. Психосоматичні та соматопсихічні ознаки хвороб	7	16	2	2	12				
Разом за змістовим модулем I		64	8	8	48				
Змістовий модуль II. Психосоматичні та соматопсихічні розлади									
Тема 5. Заняття 1. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади (бронхіальна астма, анорексія та ожиріння)	9	14	2	2	10				
Тема 5. Заняття 2. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади (інфаркт міокарда, гіпертонія та гіпотонія)	11	14	2	2	10				
Тема 6. Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях.	13	16	2	2	12				

Тема 7. Психічне та психологічне здоров'я особистості	15	12	1	1	10				
Разом за змістовим модулем II		56	7	7	42				
Екзамен		1							
Усього		120	15	15	90				

3. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль I. Предмет та основні теоретичні положення психосоматики	
1	Поняття про психосоматику.	2
2	Механізм дії стресу.	2
3	Діагностика індивідуальних відмінностей стресових реакцій.	2
4	Теорія особистісних профілів Ф.Донбар та теорія психосоматичної специфічності Ф.Александера	2
	Змістовий модуль II. Психосоматичні та соматопсихічні розлади	
5	Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади (есенціальна гіпертонія, інфаркт міокарда, виразкова хвороба 12-палої кишки, цукровий діабет, бронхіальна астма, ревматоїдний артрит, нейродерміт і виразковий коліт)	4
6	Основні психокорекційні методи	2
7	Основні критерії психічного та психологічного здоров'я особистості	1
	Разом годин практичних занять	15

4. Теми самостійної роботи

№ зан.	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Предмет та основні теоретичні положення психосоматики	
1	Розвиток психосоматики як науки.	12
2	Поняття про стрес.	12
3	Загальні методологічні аспекти діагностики в медицині.	12
.	Варіанти реакції хворого на хворобу.	12
	Змістовий модуль 2. Психосоматичні та соматопсихічні розлади	
5	Етапи розвитку, клінічні прояви та психологічні причини виникнення психосоматичних розладів.	20

6	Методи м'язової релаксації при психосоматичних захворюваннях.	12
7	Взаємозв'язок психогігієни з іншими науками	10
	Разом годин самостійної роботи	90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- захист практичних робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анутовання, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- презентації та виступи на наукових заходах.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни **Р_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до

рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи R_{HP} (до 70 балів): $R_{дис} = R_{HP} + R_{AT}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <http://elearn.nubip.edu.ua>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1.1. Бриндаревич С.М., Пальчинська М.В. Психосоматика та соматопсихіка: навчально-методичні рекомендації з дисципліни. Одеса: Сімекс-прінт, 2021. 172 с.

1.2. Серета І. В. Основи психосоматики : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання. Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. 156 с.

1.3 Максименко С. Д. Психологічна допомога тяжким соматичним хворим: Навчальний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка АПН України, Ніжин: Міланік, 2007. 115 с.

1.4. Психологія соматично хворих: Навчально-методичний комплекс для студентів зі спеціальності «Психологія» / Укладачі: Шестопалова Л.Ф. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. 41 с.

1.5 Хомуленко Т. Б. Психосоматика та психоісторія хвороби: навч.-метод. посібник. Харків : Діса плюс, 2023. 274 с.

1.6. Федосова Л.О. Клінічна психологія: навчальний посібник.. Київ.: «Вид. дім «Персонал», 2013. 248 с.

1.7. Смужевич А.Б. Психосоматичні розлади: Посібник для практичних лікарів. 2019.

2. Допоміжна

2.1. Роль здоров'язберігаючих технологій у збереженні здоров'я школярів Г.В. Бекетова, К.Б. Савінова, Г.П. Мозгова, Н.В. Бекетова // Сучасна педіатрія. Україна 8(120)/2021 С.16-24. Scopus.

2.2. Сидоренко, О. Б. Практикум з вікової та педагогічної психології : навчальний посібник для студентів подвійних спеціальностей з психологією / О. Б. Сидоренко ; МОН ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. – 262 с

2.3. Вишньовський В.В. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи з дисципліни «Основи психологічної корекції» для студентів вищих навчальних закладів денної та заочної форми навчання спеціальності 053 «Психологія». Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. 24 с.

2.4. Мозгова Г. Емоційне вигорання Психосоматика: психічне, тілесне, соціальне: хрестоматія, навчальний посібник для студентів ВНЗ. Київ: НПУ ім..

М.П. Драгоманова, 2021. 382 с. [діагностика і корекція] / упоряд.: В. Дудяк. Київ.: Главник, 2012. 128 с.

2.5. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів К.: Ніка-Центр, 2013. 580 с.

2.6. Корольчук М.С. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я. Київ.: ІНКОС, 2012. 272 с.

2.7. Maya Trynyak; Oksana Yakymchuk. Moral Paradoxes of Emerging Technologies in the Education Sector. Philosophy and Cosmology, Volume 27, 2021. – с. 163-173. Scopus:

2.8. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи психогігієни» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія». Одеса: Університет Ушинського, 2022. 30 с.

2.9. Максименко С.Д. Мультипсихологічний дискурс вокалотерапії психосоматичних розладів особистості. Київ: Людмила, 2021. 903 с.

2. 10. Чабан О.С., Хаустова О.О. Практична психосоматика: діагностичні шкали: Київ: Медкнига, 2019, 111 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт наукової бібліотеки України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/> –.
2. Сайт наукової бібліотеки національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова: <http://hklib.npu.edu.ua/>
3. Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: <http://lib.pu.if.ua/>.
4. Портал професійних психологів України «У психолога»: <http://upsihologa.com.ua/> .
5. Модульне середовище навчання – <https://dn.nadpsu.edu.ua/>
6. Neurophysiological characterises of psychosomatic disorders and psychosomaticpathology in children and adolescents // Galyna V. Beketova, Galyna P. Mozgova, Oleh G. Shekera, Natalia V. Beketova, Liubava-Stephania M. Pryimatchuk //Wiadomości Lekarskie is abstracted and indexed in: SCOPUS, 2019, tom LXXII, nr 12 cz. I,- Pp 2282-2288.
7. Professional competence building of the entrepreneurs through improving the quality of business education. Nina Slyusarenko, Journal of Entrepreneurship Education Volume 23, Special Issue 1, 2020.
8. Курс лекцій з дисципліни «Основи психогігієни та психопрофілактики». <https://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/http://univer.nuczu.edu.ua/tmp>
9. Грандт В. В. Чинники появи психосоматичного симптому в юнацькому віці. <https://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/http://baltijapublishing.lv/>